

Interreg

+ Danube Transnational Programme

MELIA Observatory

PRIRUČNIK

ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA

Politika

Sadržaj

Sadržaj	2
Sažetak projekta	3
Kako se koristiti priručnikom i interaktivnom prezentacijom	4
Uvod u lekciju	5
Politička moć	6
Političari	8
Različite percepcije stvarnosti	10
Internet / stvarnost	14
Ponašanje u javnom prostoru	16
Zlouporaba moći	17
Aktivno građanstvo	19
Sudjelovanje u politici	20
Što ti možeš učiniti?	22
Kraj	23
Preporučena literatura	24
Izvori	25

Sažetak projekta

Građanska kompetencija od presudne je važnosti za aktivno političko sudjelovanje, što je jedna od glavnih odrednica dobrog upravljanja i održive demokracije. Političko sudjelovanje stagnira osobito u istočnom dijelu Podunavlja, a posebno zabrinjavaju apatija i nedostatak političkog interesa mlađe populacije.

Nadalje, posljednjih godina svjedočimo političkim zbivanjima koja rezultiraju pogoršanjem demokratskih standarda u mnogim dijelovima regije. Temeljni element građanske kompetencije jest visoka razina medijske pismenosti, koja je neophodna za odraz društvene stvarnosti građana i njihovu otpornost na negativne medijske fenomene, poput govora mržnje i lažnih vijesti.

Glavni cilj projekta MELIA Observatory jest poboljšati demokratsko transnacionalno upravljanje razvojem transnacionalnog opservatorija medijske pismenosti koji se temelji na suradnji različitih relevantnih dionika. U mnogim zemljama dunavske regije razvoj kompetencija medijske pismenosti i aktivnog građanstva daleko zaostaje za razvijenijim dijelovima Europe. Ovaj opservatorij služit će kao mehanizam za povećanje medijske pismenosti, a time i jačanje građanskih kompetencija, što će pridonijeti razvoju održive demokracije. Glavne su ciljne skupine mladi i ljudi koji s njima rade. U svrhu jačanja medijske pismenosti opservatorij će osigurati alate dostupne mladima i njihovim edukatorima.

Projekt će uspostaviti opservatorij za medijsku pismenost koji će osigurati instrumente za provjeru medijskih sadržaja, alate za obuku i preporuke politika za nadogradnju medijske pismenosti u odnosu na druge građanske vještine. Rezultati uključuju alate za izgradnju kapaciteta i obuku medijske pismenosti, mrežno sučelje i preporuke politika. Osnovne su aktivnosti projekta mapiranje praksi i širenje informacija, razvoj sustava učenja, izrada mrežne platforme za obuku i pilot testiranje.

Kako se koristiti priručnikom i interaktivnom prezentacijom

Dragi učenici,

ovaj priručnik služi kao vodič za interaktivnu prezentaciju Politika.

Otvorite interaktivnu prezentaciju u svojem pregledniku na računalu. Ako radite u grupi, možete projicirati prezentaciju putem projektora ili na interaktivnoj ploči.

Želite li raditi u prezentaciji, otvorite ovaj dokument u svojem pregledniku na računalu ili ga ispišite.

Prezentacija sadržava nekoliko slajdova s nastavnim materijalom i vizualnim sadržajem. Pažljivo pročitajte i pregledajte svaki slajd. Ako vidite ikonu „i” na slajdu u donjem lijevom kutu, kliknite na nju. Tu se nalaze dodatne informacije ili primjeri koji će vam pomoći da bolje razumijete ono o čemu je na slajdu riječ.

Neki slajdovi osim ikone „i” imaju interaktivne elemente, koji su istaknuti. Kada kliknete na njih, doznat ćete više informacija (to može biti primjerice audiosadržaj, videosadržaj ili dodatne informacije).

U prezentaciji ćete pronaći i ikonu zvuka. Neki slajdovi sadržavaju zvuk. Ako je potrebno, možete kliknuti na ikonu zvuka da biste isključili ili ponovno aktivirali zvuk u prezentaciji.

Kliknite desnu strelicu za sljedeći slajd. Ako se želite vratiti u prezentaciju, kliknite na lijevu strelicu. Za povratak na sam početak prezentacije kliknite na ikonu kuće.

Radi bolje orijentacije u tekstu pojedini slajdovi postupno se prikazuju s dodatnim edukativnim materijalom i daljnjim proširenjem teme.

Tekst je dopunjen **definicijama** jer se s nekim pojmovima prvi put susrećete i preporučljivo ih je zapamtiti. Također obratite pozornost na **zanimljivosti**.

Naslov uz tekstove u priručniku:

ZANIMLJIVOST

DEFINICIJA

Uvod u lekciju

Gledate li vijesti na TV-u? Koje su najčešće teme? Koji se ljudi (uz prezentere i reportere) redovito pojavljuju u njima?

U ovoj ćemo se lekciji baviti političkim pitanjima. Zar vam to nije omiljena tema? Pokušat ćemo vam je približiti promatrajući je iz različitih kutova gledišta. Vjerujemo da će vam neki primjeri biti i smiješni. Među ostalim zanima nas kako se političari prezentiraju u medijima, koja su naša očekivanja od njih i zašto su važni.

Život se uvelike preselio u internetsku sferu, gdje se govor mržnje i lažne vijesti, koji negativno utječu na demokratsko okruženje u EU, lako šire. Sudjelovanje u političkom životu temelj je aktivnog građanstva. Političke stranke i organizacije počele su djelovati i u online prostoru. Mrežne platforme dopuštaju svima da stvore javne profile i koriste se njima za komunikaciju s drugima te širenje ideje i izražavanje mišljenja.

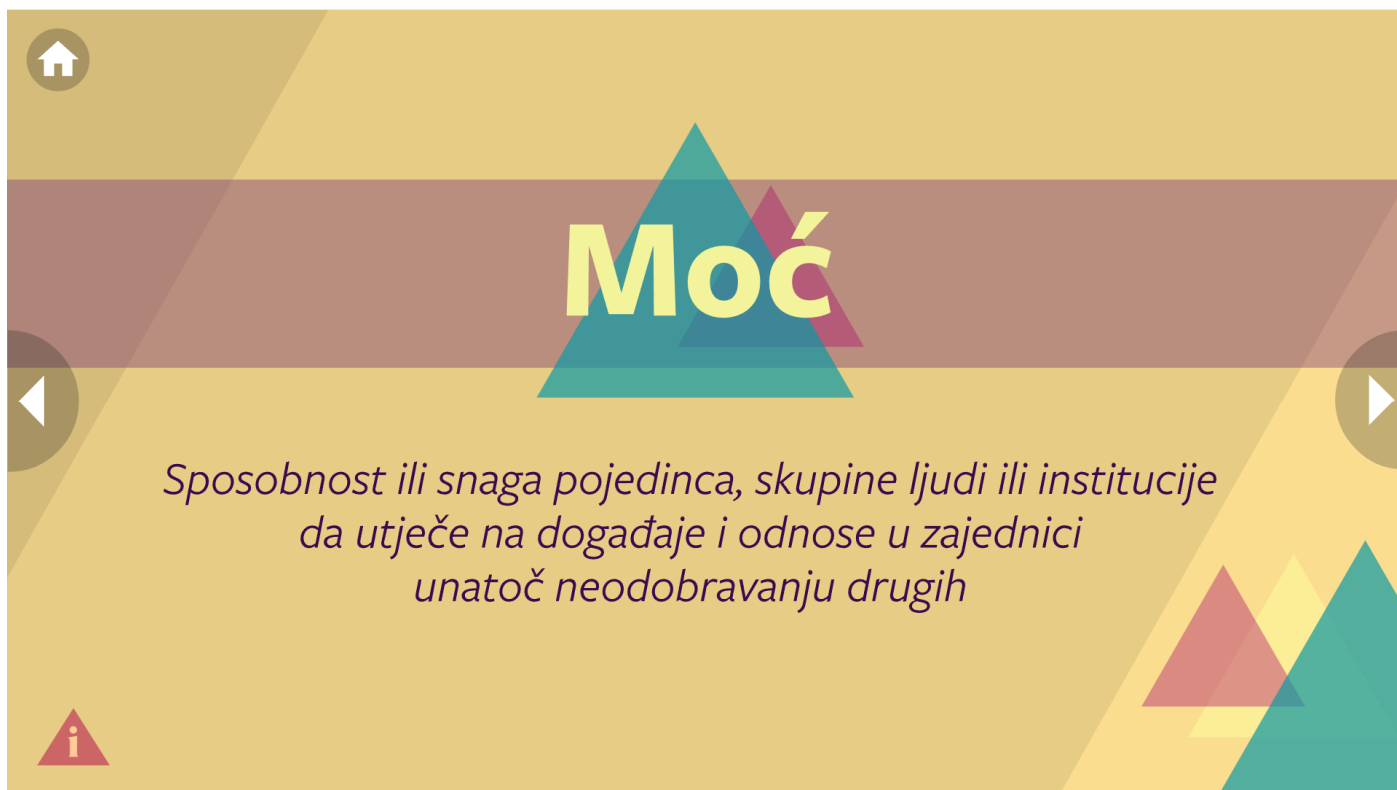
U video primjerima pokazat ćemo vam kako izgledaju politički govori i govor mržnje. Također ćemo istaknuti primjere neprimjerenog ponašanja političara s naglaskom na potencijalnu manipulaciju glasača.

Politička moć

U ovoj ćemo se lekciji baviti **političkim pitanjima**. Među ostalim zanimat će nas kako se političari prezentiraju, kako ih mediji prezentiraju, što možemo očekivati od njih i što im je važno.

Sigurno ste se već susreli s pojmom **moći**. Pročitajte slajd kako biste doznali definiciju. Pojam moći povezan je s politikom i političkim utjecajem.

Što mislite što je moć? Što znači kada netko ima moć?

Zamislite da vam je netko dao zadatak da izaberete predstavnika razreda.

Što mislite koji bi od sljedećih načina izbora bio najbolji:

- ▶ Bi li profesor (osoba koja ima najveći autoritet u razredu) trebao izabrati onoga za koga smatra da bi bio dobar?
- ▶ Bi li vam se svidjelo kada biste mogli nominirati nekoga?
- ▶ Bi li vam se svidjelo kada biste mogli glasati i utjecati na to tko će obavljati tu funkciju?

Tko bi trebao imati moć? Kome bi se ona trebala povjeriti? Je li dobro da samo jedna osoba odlučuje ili bi se više ljudi trebalo uključiti u upravljanje ljudima? Na temelju čega bi se trebalo birati ljude?

Kada ragovaramo o moći, koja je razlika između totalitarizma i demokracije?

Kliknite na infoikonu kako biste doznali kako je koncipirana moć u različitim državama.

Moć

U svakoj državi postoje ljudi i institucije koji imaju moć.
U totalitarnom sustavu moć ima mala skupina pojedinaca ili jedna osoba.

U demokratskom sustavu građani imaju autoritet izabrati zakonodavnu vlast ili izravno izabrati zakone.

Razmislite o prednostima i manama obaju tipova vladanja.
Zapišite svoje misli i raspravite s kolegama.

Imate li iskustva s lažnim predstavljanjem?

Ako nemamo provjerene informacije koje su do nas došle izravno iz pozdanih izvora, gotovo možemo biti sigurni da su na neki način već **iskrivljene** (dogodila se **distorzija** informacija). Ne znamo je li i koji dio informacija istinit ili su u vijest uključene isključivo pretpostavke i izmišljotine. Takve situacije stvaraju idealne uvjete za glasine (nepotvrđene i iskrivljene informacije za koje je teško pronaći način iskrivljavanja, pa samim time i krivca za posljedice).

Interpretacija = tumačenje, objašnjenje, shvaćanje; misaoni postupak, odnosno izlaganje, izjava kojom se utvrđuje smisao ili značenje neke pojave, teksta.

Pogrešna interpretacija = distorzija/izobličenje informacija, shvaćanje izvan konteksta.

Političari

Svaki građanin (liječnik, radnik, direktor ili stolar) ima pravo sudjelovati u političkom životu. Ljudi imaju različite potrebe i interese. Upravo zato izabiru svoje predstavnike.

Više informacija možete pronaći na infoikoni. Prodiskutirajte s ostalim učenicima i nastavnikom o ostvarenju spomenutih obećanja iz političkih kampanja.

Sjetite se, ako možete, i navedite primjere nekih obećanja s posljednjih nacionalnih ili lokalnih izbora u vašoj zemlji i razgovarajte o njihovoj važnosti i ispunjenju. Možete li pronaći neka za koja smatrate da ih je nemoguće ispuniti? Razmislite malo o tome. Zašto ih političari uvrštavaju u kampanje?

Nastojte kritički sagledati sve, a posebno različite kutove tumačenja izbornih obećanja.

Politika utječe na sve što se događa u državi. Izabiremo političare koji imaju različite stavove.

Nitko ne može zadovoljiti sve.

Biti dobar političar za sve ljude je nemoguće. Svaki građanin ima svoje kriterije i zahtjeve o tome kakav bi političar trebao biti. Zato svatko bira svog predstavnika u politici.

Što vi mislite kako bi se idealan političar trebao ponašati? (ne mislimo na fizičke značajke, nego na moralna načela, stavove, ponašanje...)

Društvo se sastoji od različitih **skupina ljudi** s drugačijim potrebama i mišljenjima. Primjerice umirovljenici žele više mirovine, a radnici niže poreze.

Takve skupine ljudi predstavljaju **političke stranke**. Svaka politička stranka nastoji ostvariti interese društvenih skupina putem izbora predstavnika.

Političke stranke izvršavaju političku funkciju zahvaljujući kojoj određene društvene skupine dobivaju **udio u moći**.

Političari su predstavnici političkih skupina i njezinih interesa. Primjeri učestalih predizbornih obećanja:

„Zaustavit ćemo korupciju i nepotrebno trošenje državnog budžeta.”

„Besplatan gradski prijevoz za sve.”

„Nećemo dizati cijene naknada.”

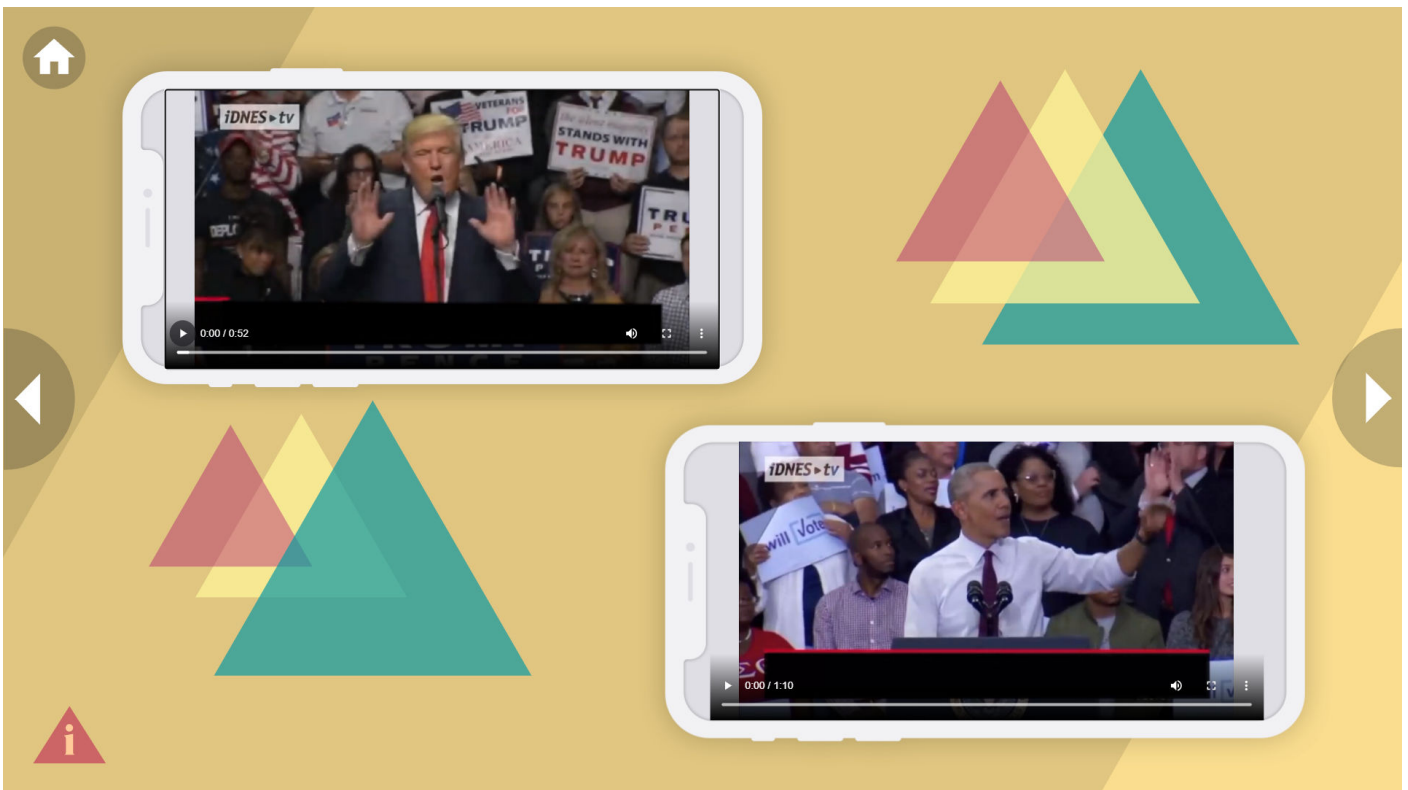
No jesu li ova obećanja ostvariva?

Različite percepcije stvarnosti

Što mislite kako bi se idealan političar trebao ponašati?

Zapišite 10 osobina idealnog političara (zapamtite, ne tražimo vas fizičke značajke, nego moralne – stavove, ponašanje...).

Sada pogledajte video primjer i odgovorite na pitanja ispod slike (zapišite odgovore te ih raspravite s kolegama).

Donald Trump

Što ste doznali iz ovog videa? Što se dogodilo?

Barack Obama

Što ste doznali iz ovog videa?

Po čemu se razlikuje od onoga s Donaldom Trumpom? Zašto?

Koji će postotak sudionika skupa Donalda Trumpa doznati ono što smo mi doznali u drugom videu?

Koliko njih će to povjerovati?

Komu su ti govori bili namijenjeni? Tko ih sluša? U ovom slučaju slušatelji su uglavnom osobe koje se slažu sa stavovima govornika i koji ga podupiru.

Više o govornicima možete doznati na infoikoni.

Govornici u ovim videima bivši su predsjednici SAD-a dok govore na predizbornom skupu.

Donald Trump bio je predsjednički kandidat, a Barack Obama podupirao je stranačku kolegicu Hillary Clinton tijekom predsjedničke kampanje 2016. godine.

1. Donald Trump

U svojem je govoru izvrnuo stvarnost te manipulirao publiku i medije. On je izvor informacija i upotrebljava emocije (takozvana politika emocija).

2. Barack Obama

Govor mu je ponizniji te ne pokušava ismijati političkog suparnika. Time pokazuje da čak i ako se ne slažemo s nekime moramo ga poštovati.

Lakše je prestrašiti nekoga ili izazvati mržnju kod nekoga, nego razumno i argumentirano uvjeriti druge u ispravnost vlastitog stajališta.

Što je društveni balon?

Društveni balon = skupina ljudi koji imaju slično mišljenje o nekoj temi, interese i svjetonazor. Ljudi koji slično razmišljaju i komuniciraju međusobno, no nemaju doticaj s ljudima koji imaju drugačija razmišljanja. Stoga imaju ideju da je njihov stav ispravan, dok druga mišljenja doživljavaju kao loša ili neprikladna.

Razmislite o tome i provjerite na internetu:

Koje su pozitivne i negativne strane društvenih balona?

Vjerodostojnost

Najvažnije što očekujemo od političara jest da govore istinu te da budu jasni i razumljivi građanima. Ukratko, da budu vjerodostojni.

Kojim političarima najviše vjerujete i zašto?

Da bismo političara smatrali vjerodostojnim, važno je provjeriti govori li istinu.

Fact-checking (provjera činjenica) = provjera izjava kojim se želi utvrditi njihova istinitost ili neistinitost. Svaki internetski korisnik ima priliku za takozvanu korisničku provjeru činjenica, odnosno traženje i provjeravanje informacija na koje je naišao, no to zahtijeva mnogo vremena i resursa.

No, također nas zanima i kako se političari ponašaju u javnosti i na koji način izražavaju svoje stavove. Pogledajte primjer iz Češke iz 2021. godine. Češki predsjednik dao je neprimjerenu izjavu o spolnom identitetu. **Što mislite o takvim izjavama?**

Mađarski parlament 2021. godine izglasao je kontroverzni zakon kojim se zabranjuje distribucija sadržaja koji prikazuju homoseksualnost djeci. Mnoge su ga europske države osudile, no češki predsjednik nije.

Mogu razumjeti homoseksualce, lezbijke, no ne razumijem transrodne osobe. Ako želiš promijeniti spol, počinio si zločin protiv sebe. Ti mi se ljudi stvarno gade.

Jeste li čuli za izraz *govor mržnje*? Doznajte više na [infoikoni](#).

Mađarski parlament 2021. godine izglasao je kontroverzni zakon kojim se zabranjuje distribucija sadržaja koji prikazuju homoseksualnost djeci. Mnoge su ga europske države osudile, no češki predsjednik nije.

Govor mržnje:

Prijetnja je demokratskim vrijednostima, društvenoj stabilnosti i miru.

Odgovor na govor mržnje nije ograničavanje ili zabrana slobode govora, no jest zaustavljanje njegova eskaliranja u nešto opasnije, poput poticanja na diskriminaciju, netrpeljivost i nasilje, što je zabranjeno međunarodnim pravom.

ZANIMLJIVOST

Pročitajte još informacija o govoru mržnje:

Ne postoji međunarodna zakonska definicija govora mržnje. Karakterizacija mržnje veoma je kontroverzna i osporavana. U tome kontekstu govorom mržnje smatramo bilo koju komunikaciju neovisno o tome je li riječ o govoru, pisanom sadržaju ili ponašanju koje napada ili se koristi pejorativnim ili diskriminatornim govorom prema osobi ili skupini ljudi, a na temelju njihove vjere, etničke pripadnosti, nacionalnosti, rase, boje kože, podrijetla, spola ili kojih drugih identificirajućih čimbenika. Govor mržnje često je utemeljen na netoleranciji i mržnji te u određenim kontekstima može biti ponižavajući i razoran.

Internet / stvarnost

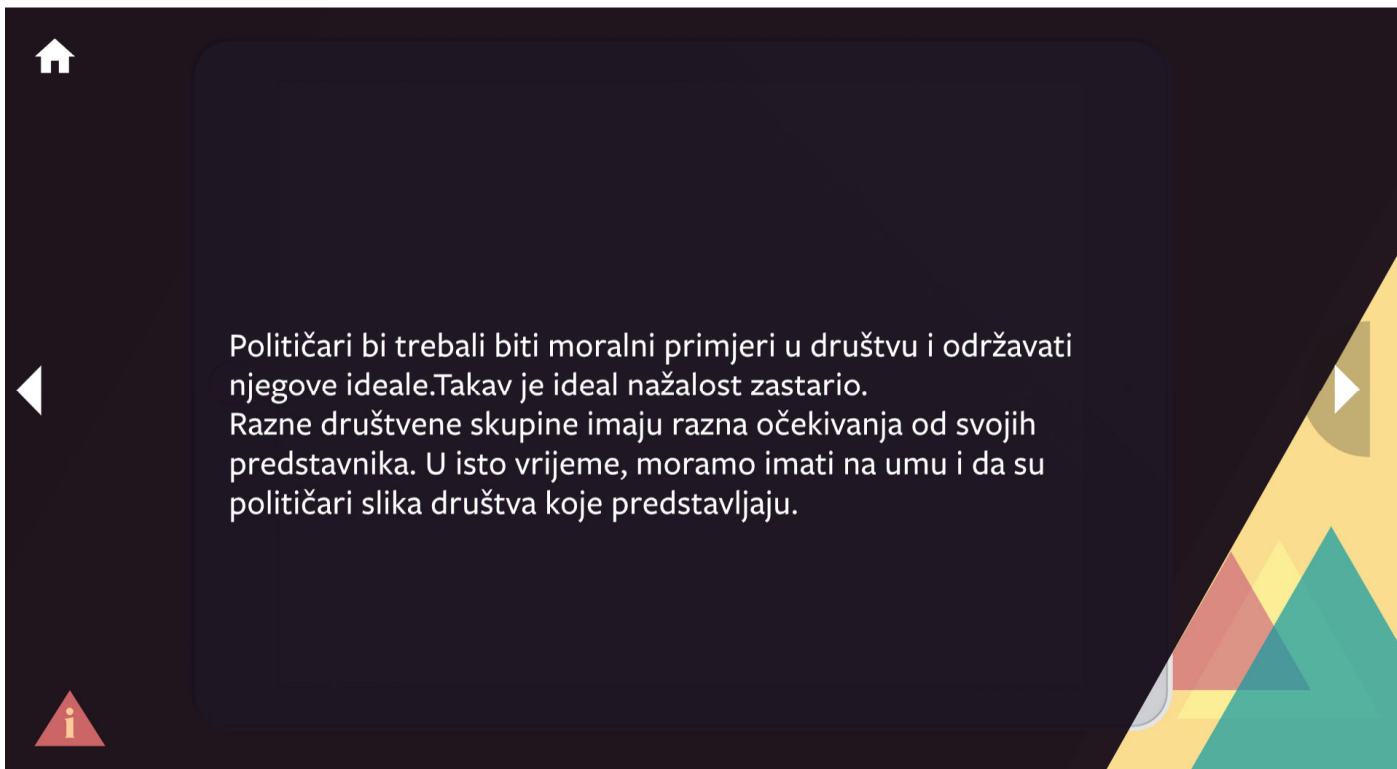
Jeste li ikada objavili nešto na internetu što ste požalili? Što je to bilo?

U ovome videu vidjet ćete kako se trenutačni premijer i predsjednik Republike Hrvatske obraćaju jedan drugomu i kako govore jedan o drugome putem medija. Takve i slične izjave možemo pronaći na društvenim mrežama političara, no pitanje je bi li se tako obraćali jedni drugima uživo.

Ljudi se često ponašaju moćno na društvenim mrežama te **pišu i objavljuju sadržaj koji ne bi mogli izreći nikome uživo**. No, čak i u virtualnom svijetu takvo je ponašanje kažnjivo. Sve što radimo na internetu i na društvenim mrežama podliježe zakonu. O svakome pojedinačno ovisi hoće li uvrijediti koga, namjerno lagati, širiti dezinformacije i lažne vijesti...

Koje političke TV emisije poznajete i znate li na kojim se kanalima prikazuju?

Primjerice, političari mogu imati *zastupnički imunitet* koji otežava njihovo pravosudno kažnjavanje.

Zastupnički imunitet = zastupnik u Hrvatskom saboru ne može biti pozvan na kaznenu odgovornost, pritvoren ili kažnjen za izraženo mišljenje ili glasanje u Hrvatskom saboru.

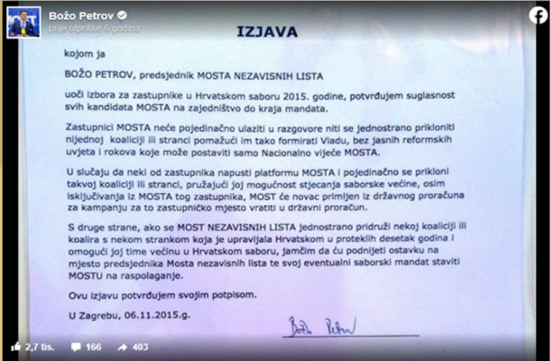
Ponašanje u javnom prostoru

Kako bi političke stranke bile uspješne, potreban im je **izborni program**.

Najčešće je njihov moto ne postavljati male ciljeve, no je li to uvijek ispravno?

Što je izborni program?

Političke stranke i pojedinci žele privući glasače izbornim programom kako bi glasali za njih. Izborni program su **obećanja** koja bi trebali ispuniti nakon izbora u slučaju pobjede.

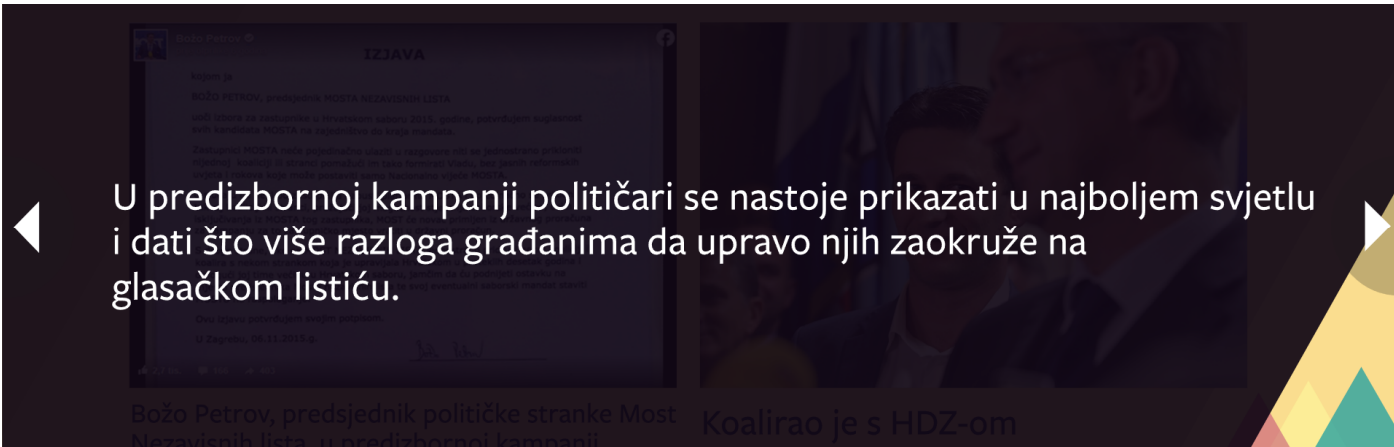

Predizborna obećanja

Božo Petrov, predsjednik političke stranke Most Nezavisnih lista, u predizbornoj kampanji parlamentarnih izbora kod javnog bilježnika potpisao je izjavu u kojoj među ostalim tvrdi da neće koalirati ni s kime tko je prethodnih deset godina vodio Republiku Hrvatsku pritom aludirajući na SDP i HDZ.

Koalirao je s HDZ-om

Sastavljanje izbornog programa jest jedno, a potpuno je drugo ispunjenje obećanja.

U predizbornoj kampanji političari se nastoje prikazati u najboljem svjetlu i dati što više razloga građanima da upravo njih zaokruže na glasačkom listiću.

Božo Petrov, predsjednik političke stranke Most Nezavisnih lista, u predizbornoj kampanji

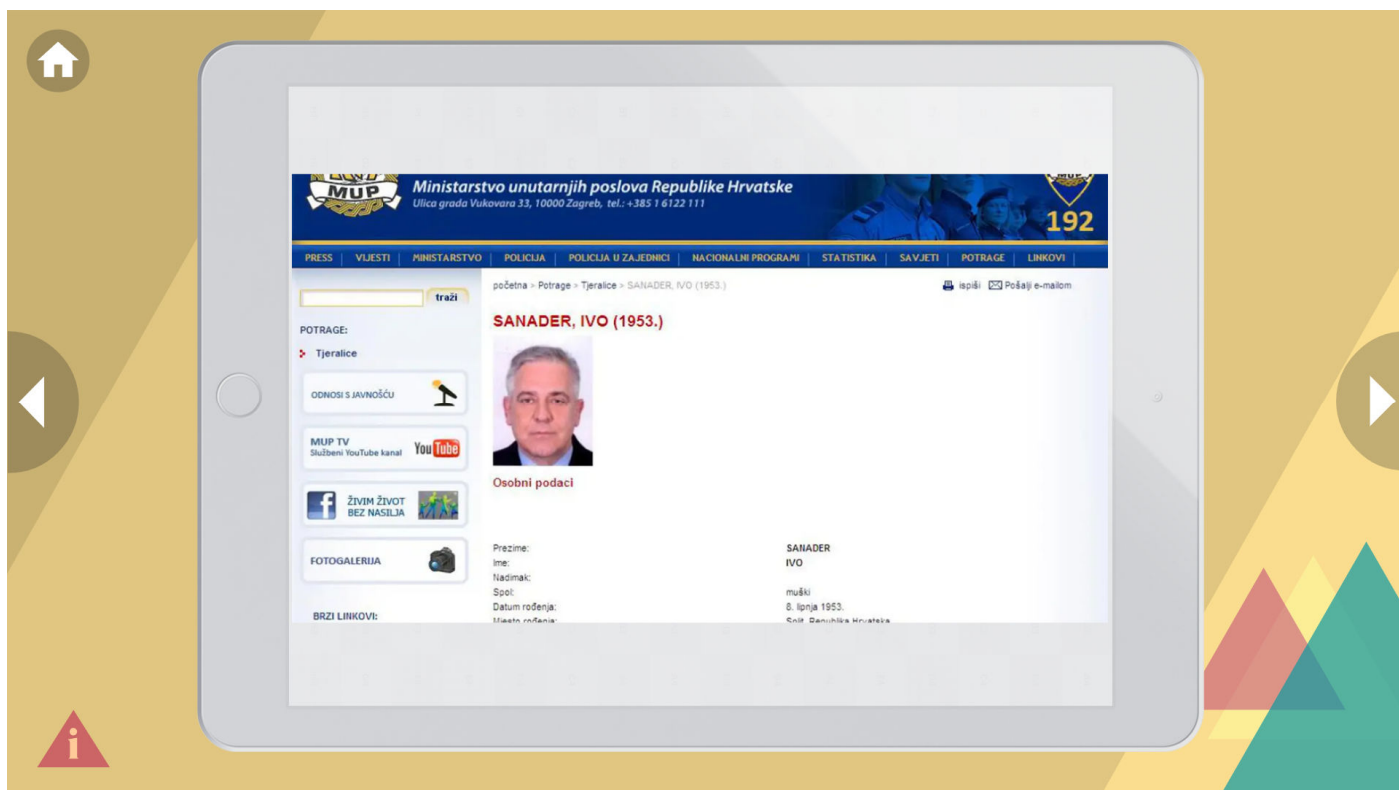
Koalirao je s HDZ-om

Zlouporaba moći

Svima nama može biti teško oduprijeti se pritisku okoline.

Uglavnom u medijima ne vidimo probleme običnih građana. S druge strane postoje ljudi koji su medijima veoma zanimljivi.

Na slajdu možete vidjeti primjer iz hrvatskih medija. Riječ je o slučaju za koji ste zasigurno čuli. Bivši hrvatski premijer optužen je za zloupotrebu moći te je uhićen.

Na infoikoni možete pronaći više informacija.

Ivo Sanader bio je predsjednik Vlade Republike Hrvatske od 2003. do 2009., kada je iznenada odstupio s te pozicije te je i uhićen.

◀ Fimi Media, Hypo, Ina – Mol, Planinska, HEP... postupci su u kojima se pred sudom u proteklom desetljeću našao Ivo Sanader. ▶

Optužen je da se koristio svojom pozicijom za osobno bogaćenje, a na štetu države.

Još nema konačne presude za sve optužnice.

ZANIMLJIVOST

Godine 2020. u govoru nakon izbornih rezultata TV postaje prekinule su govor Donalda Trumpa, koji je izgubio na izborima. Kao često objašnjenje ovog postupka TV postaja navodi se širenje lažnih informacija Donalda Trumpa.

Mislite li da su TV postaje donijele ispravnu odluku? Jesu li trebale prekinuti prijenos, staviti informacije u ispravan kontekst i naglasiti koji informacije nisu istinite, ili se nisu trebale miješati te pustiti govor do kraja?

Aktivno građanstvo

Pogledajte ovaj slajd. Vidite tinejdžere koji ignoriraju sve oko sebe.

Tko može utjecati na to kako živimo? Tko može zaštititi naše selo, grad ili državu od neželjenih utjecaja politike?

► Zapišite svoj odgovor te raspravite s kolegama o različitim načinima.

Umjesto da se interesiramo za naš grad i lokalnu politiku, većinu vremena provodimo u virtualnoj stvarnosti.

Moramo shvatiti da, ako našim gradom loše vladaju nekompetentni vođe, i mi snosimo odgovornost za to. Ako nas ne zanima politika i ne sudjelujemo u izborima, ne možemo se žaliti. Jedino je rješenje aktivno sudjelovanje u izborima. Samo tako možemo utjecati na događaje.

Politika se ne bavi samo velikim pitanjima, nego i onima koja se čine manja, što je zaduženje **lokalne politike**.

Politika se provodi na više razina.

Svako pitanje rješava se na različitoj razini, ovisno o kompetenciji institucije.

Primjerice, lokalno vijeće odlučit će izgraditi lokalnu cestu, to ne obavljaju EU institucije, koje se bave međunarodnim zakonima, politikama i razvojem.

Što se događa kada ne marimo za politiku?

Grad u kojem živite neće biti uređen i kvaliteta života bit će sve niža.

To nije samo odgovornost političara nego i vaša jer ljudi biraju te političare odnosno svoje predstavnike.

I vi ste odgovorni za to kako vaš grad izgleda i tko upravlja njime u vaše ime.

Ako se javni prostori ne održavaju, bivaju privatizirani.

Sudjelovanje u politici

Riječ je o vašoj budućnosti!

Na ovome slajdu možemo vidjeti kako se lako situacija može promijeniti. Ako izađete na izbore, pomažete u odluci o tome hoćete li živjeti u lijepom i ružnom gradu. Možete sudjelovati u političkoj odluci samim time što ste izašli na izbore.

Najgore što možete učiniti bilo bi da ne izađete na izbore i da ne marite o tome što se događa oko vas.

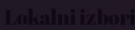

Riječ je o vašoj budućnosti!

Budite dio održavanja demokratskih vrijednosti, jer o njima ovisi vaša budućnost.

Politika utječe na sve nas. Svatko od nas ima mogućnost utjecati na okruženje u kojem živi. Politička klima utječe na napredak svih nas, naših obitelji, grada i države.

Vjerovanje u to da vaš glas donosi stvarne promjene zaista čini razliku. Nitko se neće pobrinuti za vašu budućnost onako kako to možete sami.

Što mogu ja osobno učiniti ako još nemam pravo glasanja?

Nije li zanimanje za politiku beskorisno?

Što ti možeš učiniti?

Pojedincu je teško postići velike promjene, no može aktivno sudjelovati u njima kao dio skupine.

Što možete učiniti?

- Sudjelujte u javnim političkim raspravama
- Redovito čitajte službena glasila svojega grada
- Nemojte se bojati činjenično argumentirati svoja stajališta
- Ako vam nešto nije jasno, pitajte roditelje, nastavnike ili prijatelje
- Bavljenje politikom nije rezervirano samo za elite. Upravo suprotno, u demokraciji je političko djelovanje **OBVEZA** svih nas

Uključite se u lokalnu politiku i glasajte!

Kraj

Zaključak

U ovoj lekciji naučili ste ponešto o politici i osobito o političarima. Zapisali ste 10 osobina ličnosti koje bi idealni političar trebao imati.

Jesu li koji primjeri potvrdili ono što ste pisali?

Biste li sada promijenili svoj popis? Što nedostaje, a što je višak na vašem popisu?

Zašto?

Na konkretnim primjerima ste mogli vidjeti da ova tema i sama profesija nisu jednostavne te da su osobine ličnosti jednako utječu na opći dojam kao i predanost poslu.

Što ste još naučili? Da moramo pokazati veći interes za politiku, nemojmo se sramiti razgovarati o tome s roditeljima i kolegama. Nije važno što možda imamo različita mišljenja, jer smo naučili da ljudi imaju različite potrebe i u skladu s time glasaju za različite političke predstavnike. S obzirom na to da i mi imamo potrebe, politika se sada i posebno u budućnosti i nas tiče. No, i danas već utječemo na našu zajednicu.

Upravo zato je važno pokazati interes za politiku, koja utječe izravno na naš život, ekonomiju i okruženje. Aktivno sudjelujte, pratite političke događaje i vijesti iz zemlje i inozemstva, kako bismo održali demokratska načela na koja smo naviknuli, a ne da ih odbacimo.

Preporučena literatura

Slobodan Vuksanović. (2018), *Politika i ljudi*. Albion Books. ISBN 978-86-89237-33-7.

Marijana Grbeša, prof. dr. sc. i Berto Šalaj, prof. dr. sc. (2020). *Ideološki izazov – edukativna brošura i kviz o političkim ideologijama za srednje škole*. UNICEF-a. Mrežni izvor:

<https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2021/04/ideoloski-izazov.pdf>

YouTube kanal: Ideološki izazov: edukativni video o političkim metaideologijama

Mrežni izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=yprslEQ5mS4>

Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit: „ganz konkret – Zeit für Politik“.

Mrežni izvor: <https://www.blz.bayern.de/zeit-fuer-politik-archiv.html>

Klicksafe (2021). *Unsere Tipps fürs Digitale (Über) Leben für Jugendliche*. Mrežni izvor:

https://www.klicksafe.de/fileadmin/media/documents/pdf/klicksafe_Materialien/klicksafe_Infolyer/KMA26_KS_Folder_TIPPSfuersDIGITALEueberleben.pdf

YouTube kanal: Bundeszentrale für politische Bildung / bpb Mrežni izvor:

<https://www.youtube.com/user/bpbtv> Podcast: Bundeszentrale für politische Bildung

Podcast: *Was uns betrifft*. Mrežni izvor: <https://www.bpb.de/dialog/334667/wer-hat-die-wahl>

Podcast: Bundeszentrale für politische Bildung Podcast: *Wer hat die Wahl?*

Gespräch übers Wählen gehen.

Mrežni izvor: <https://www.bpb.de/dialog/334667/wer-hat-die-wahl>

Izvori

Web

Časté dotazy. *Psp.cz* [online]. Praha: Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, © 2021 (6 April 2021). Dostupno na: <https://www.psp.cz/sqwhpsqw?k=675&z=12225>

Dezinterpretace. *Prirucka.ujc.cas.cz* [online]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, © 2008–2021 (19 May 2021). Dostupno na: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=dezinterpretace>

Doporučené očekávané výstupy jako metodická podpora pro začleňování průřezových témat do švp a výuky. *Nuv.cz* [online]. Praha: NPI ČR, © 2011–2021 (26 July 2021). Dostupno na: <http://www.nuv.cz/vystupy/doporucene-ocekavane-vystupy-1>

Interpretace. *Encyklopedie.soc.cas.cz* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2018 (1 June 2021). Dostupno na: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Interpretace>

Moje poslední politické vítězství. *ct24.ceskatelevize.cz* [online]. Praha: Česká televize, 2018 (23 August 2021). Dostupno na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2374930-moje-posledni-politicke-vitezstvi-zeman-chce-bytpokornejsi-a-vstricnejsi-nazorum>

Podpora pro výuku průřezových témat v základních školách. *Digifolio.rvp.cz* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2015 (14 July 2021). Dostupno na: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=70994&view=3251>

Pojem dezinterpretace. *Slovník-cizich-slov.abz.cz* [online]. Ostrava: ABZ knihy, © 2005-2021 (20 August 2021). Dostupno na: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/dezinterpretace-desinterpretace>

Policie zadržela hejtmana Ratha kvůli eurodotacím. *idnes.cz* [online], Praha: MAFRA, 2012 (6 September 2021). Dostupno na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policie-zadrzela-davida-ratha.A120515_083005_domaci_jw

Pozvěte hyeny. *stream.cz* [online]. Stream.cz, 2021 (19 June 2021). Dostupno na: <https://www.stream.cz/domaci-9257/prezident-zeman-nazval-novinarehyenami-64149602>

Prezident Miloš Zeman a premiér Bohuslav Sobotka. *irozhlas.cz* [online], Praha: Český rozhlas, 2018 (14 September 2021). Dostupno na: <https://www.irozhlas.cz/fotogalerie/6943880?fid=6832704>

RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO GYMNÁZIA. *nuv.cz* [online], 2020 (18 May 2021). Dostupno na: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>

Rathův advokát: Neprokázalo se, že vzal úplatek. Jeho bytostným zájmem bylo budování kraje. *Irozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 (28 June 2021). Dostupno na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zprosteni-ratha-soudemnavrhuje-jeho-advokat-roman-jelinek_1803201510_ogo

Stock snímky, obrázky bez autorských poplatků, ilustrace a videa – *iStock* [online].

Calgary: Getty Images, © 2021 (30 July 2021).

Dostupno na: <https://www.istockphoto.com>

Strategy and plan of action on hate speech. *un.org* [online]. United Nations, 2021 (26 August 2021). Dostupno na: <https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/UN%20Strategy%20and%20Plan%20of%20Action%20on%20Hate%20Speech%2018%20June%20SYNOPSIS.pdf>

Svoboda projevu, či právo na fakta? Vypnutí Trumpa v přímém přenosu vyvolalo debatu o roli médií. *Irozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2020 (17 May 2021). Dostupno na: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/americke-volbytrump-lez-preruseni-vysilani-etika-novinari-moravec-hvizdala_2011210705_kar

Transgender lidé jsou mi bytostně odporní, prohlásil Zeman. *irozhlas.cz* [online].

Praha: Český rozhlas, 2021 (17 August 2021).

Dostupno na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/transgender-lgbt-pridemilos-zeman-partie_2106271235_kro

Úplatky a zmanipulované zakázky. Žalobce navrhl prodloužit Rathovi vězení.

Benesovsky.denik.cz [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA, 2020 (21 June 2021). Dostupno na:

<https://benesovsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/david-rath-vezenitrest-20200115.html>

Víte, proč chcete volit stranu XY? Politici využívají chyby našeho mozku.

Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, 2018 (12 July 2021). Dostupno na: https://demagog.cz/politici/41https://www.idnes.cz/technet/veda/omyly-mozku-kognitivni-omylyvolby-politika-manipulace-emoce-fakta.A181003_121715_veda_pka

YouTube

JAK VÁCLAV KLAUS ML. BRUTÁLNĚ SETŘEL OPILCE KALOUSKA.

In: *Youtube* [online]. 17. 11. 2019. (15 June 2021).

Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=RDwkC2w1NW0>.

Kanál uživatele Ales Z.

